

Konkurransklagenemnda

Konkurransklagenemndas avgjørelse 21. desember 2018

Sak: 2018/333

Parter: El-Proffen AS/EP Contracting AS, Arkel Asker og Bærum AS, Hoel Elektro AS og Røa Elektriske AS

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet Thommessen AS ved advokat Siri Teigum

Konkurransklagenemndas medlemmer:

Karin Fløistad, Elisabeth Styrvold Wiggen og Tore Lunde

1 Innledning

- (1) El-Proffen AS/EP Contracting AS, Arkel Asker og Bærum AS, Hoel Elektro AS og Røa Elektriske AS (heretter omtalt som «parter» eller «partene») representert ved Advokatfirmaet Thommessen AS (heretter «Advokatfirmaet Thommessen»), har i brev av 21. september 2018 og senere prosesskriv fremmet krav om dekning av sakskostnader, jf. lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker («forvaltningsloven») § 36. Det er fremmet ett felles krav på vegne av overnevnte parter, og dette vedtaket retter seg derfor mot partene samlet.
- (2) Bakgrunnen for kravet er at Konkurransetilsynet 4. september 2017 fattet vedtak om overtredelsesgebyr overfor partene samt Elektro Nettverk Service AS (heretter omtalt som «ENS») og Lysteknikk AS (heretter omtalt som «Lysteknikk») for brudd på konkurranseloven § 10. Vedtaket ble delvis omgjort av Konkurransklagenemnda ved vedtak av 31. august 2018.
- (3) ENS og Lysteknikk har fremmet et eget sakskostnadskrav i brev av 21. september 2018. Konkurransklagenemnda har truffet et separat vedtak for ENS og Lysteknikk.
- (4) I vedtaket som Konkurransklagenemnda delvis endret, hadde Konkurransetilsynet ilagt partene, ENS og Lysteknikk overtredelsesgebyr på tilsammen 18,5 millioner kroner for brudd på konkurranseloven § 10. Nemnda fant, i likhet med Konkurransetilsynet, at partene hadde overtrådt konkurranseloven § 10 i form av et ulovlig anbudssamarbeid. Etter nemndas syn utgjorde anbudssamarbeidet en alvorlig formålsovertredelse. Nemnda reduserte imidlertid gebyrene for de seks foretakene til 4,7 millioner kroner. Gebyrene ble redusert både fordi nemnda la til grunn et annet utgangspunkt for hvilken verdi/omsetning som skulle legges til grunn for utmåling av gebyrene, men også fordi nemnda vurderte momentene under utmålingen og skyldkravet annerledes enn Konkurransetilsynet hadde gjort i sitt vedtak.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

- (5) Ved Konkurranseskilagenemndas behandling av gebyrsaken følger det av konkurranseeloven § 37 andre ledd at nemnda skulle oversende «samtlige dokumenter det mottar i saken». Konkurranseskilagenemnda besluttet imidlertid delvis å unnta Konkurransetilsynets organinterne dokumenter fra partsinnsyn, jf. forvaltningseloven § 18a første ledd første punktum, og dermed ikke oversende deler av dokumentene. Nemndas avgjørelsen ble påklaget til Nærings- og fiskeridepartementet i en felles klage fra partene og El-Proffen, Arkel, Hoel og Røa. Nærings- og fiskeridepartementet opprettholdt avgjørelsen om å unnta deler av Konkurransetilsynets organinterne dokumenter fra partsinnsyn.

2 Partenes krav

- (6) Konkurranseskilagenemnda mottok først krav om dekning av sakskostnader i brev av 21. september 2018 pålydende 2 876 250 kroner. Nemnda ba i e-post av 1. oktober 2018 om å få oversendt advokatfirmaet Thommessens timelister. Timelistene ble oversendt ved brev av 2. oktober 2018, hvor det fremgikk at kravet utelukkende knytter seg til salærkostnader. I brevet ble det også fremmet et ytterligere krav pålydende 358 175 kroner, hvorav 283 175 kroner knytter seg til advokattimer etter at nemndas vedtak ble truffet, mens 75 000 kroner er en korrigering av at timer som ikke var dekket av det opprinnelige kravet, men som knyttet seg til utarbeidelse av klagen.
- (7) Konkurransetilsynet ba i e-post av 28. september 2018 om å få inngi kommentarer til partenes sakskostnadskrav. Konkurransetilsynets kommentarer ble mottatt i brev av 11. oktober 2018. Konkurransetilsynet anførte i brevet at sakskostnadskravet måtte reduseres vesentlig, blant annet under henvisning til at deler av kravet fra partene ikke var inngitt rettidig, og at kostnadene ikke hadde vært nødvendige.
- (8) Partene innga kommentarer til Konkurransetilsynets merknader i brev av 24. oktober 2018. Partene fremmet samtidig et nytt sakskostnadskrav, pålydende 1 338 191 kroner. Dette kravet knyttet seg til advokattimer i forbindelse med Konkurransetilsynets behandling av saken, før Konkurransetilsynet fattet vedtak. Partene opplyste i samme brev om at de frafalt kravet om dekning av sakskostnader for advokattimene påløpt etter at Konkurranseskilagenemndas vedtak var endelig avgjort, altså beløpet de hadde krevd i brev av 2. oktober 2018 pålydende 283 175 kroner.
- (9) Konkurranseskilagenemnda ba videre i e-post av 20. november 2018 om at partene presiserte hvor stor del av kravet som knyttet seg til innsynsklagen til Nærings- og fiskeridepartementet. Partene svarte i e-post 27. november 2018 at de estimerte at arbeidet for dette utgjorde 17 300 kroner, men påpekte samtidig at advokatfirmaet Hjort hadde utført det meste av arbeidet i tilknytning til utarbeidelsen av klagen til Nærings- og fiskeridepartementet.
- (10) ENS og Lysteknikk har i brev av 24. oktober 2018 inngitt sine kommentarer til Konkurransetilsynets brev. I brev av samme dag opplyste partene i nærværende sak at de slutter seg til ENS og Lysteknikks anførsler knyttet til jussen. Lysteknikk og ENS har blant annet anført at de mener at det kan utfordre Konkurranseskilagenemndas uavhengige stilling at Konkurransetilsynet uttaler seg i en sak hvor det er Konkurranseskilagenemnda som skal treffe vedtak.
- (11) Til dette vil Konkurranseskilagenemnda kort bemerke at selv om spørsmålet om en part skal få dekket sakskostnader, avgjøres av Konkurranseskilagenemnda alene, kan nemnda

ikke se at det er motstrid mellom dette, og det forhold at Konkurransetilsynet gis anledning til kommentarer sakskostnadskravene. Det følger av forvaltningsloven § 17 første ledd at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før saken treffes, og både Konkurransetilsynets kommentarer og partenes etterfølgende innlegg har bedre sikret at dette formålet er blitt ivaretatt, herunder hensynet til kontradiksjon. At kravet er gjenstand for kommentarer fra underinstansen, er også i tråd med alminnelig forvaltningspraksis, uten at nemnda kan se at dette vil kunne ha betydning for nemndas uavhengighet.

3 Anførsler

Klager har i det vesentlige anført:

- (12) Kostnadene har vært nødvendige, jf. forvaltningsloven § 36 første ledd, vurdert blant annet ut fra feilens art og sakens kompleksitet. Det avgjørende for nødvendighetsvurderingen er hva som med rimelighet fremstod som nødvendig for partene, herunder hvilke verdier som stod på spill. Hva som har vært nødvendig knytter seg heller ikke til konkurranserett og forvaltningsrett, men til en vurdering av faktum i denne saken. Nemndas vedtak i denne saken var videre den første materielle saken nemnda har behandlet. I tillegg ble det gjort saksbehandlingsfeil ved oversendelse av dokumenter mellom tilsynet og nemnda, og foretakene fikk ikke fullt innsyn i hvilke fakta nemnda fikk presentert. Sistnevnte virket inn på partenes subjektive forståelse av hvilke behov det var for inngående gjennomgang av fakta i saken, både i den skriftlige og muntlige delen av forhandlingene.
- (13) Videre har partene brukt samme advokat, for på den måten å kunne redusere saksomkostningene så mye som mulig. Saksbehandlingen for nemnda erstatter tingrettsbehandling. Saksomkostningene i saken avviker ikke noe fra det om er ordinært i lignende saker i domstolene, til tross for de meromkostninger en i det vesentlige skriftlig prosedyre medfører mht. fremstilling av og argumentasjon basert på fakta (vedr. tema av betydning for skyldspørsmålet og vurdering av overtredelsens grovhet).
- (14) Konkurransesklagemennda endret tilsynets vedtak på vesentlige punkter, og overtredelsesgebyrene ble vesentlig redusert. Dette viser at det har vært nødvendig å bruke tid og ressurser på klagen, og at partenes anførsler langt på vei har ført frem.

4 Klagenemndas vurdering:

4.1 Innledning

- (15) Det følger av forvaltningsloven § 36 at:

«Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller særlige forhold taler mot det.»

- (16) Konkurransesklagemennda kom i vedtak av 31. august 2018 frem til at det forelå grunnlag for illeggelse av overtredelsesgebyr, men at utmålingen av gebyret måtte reduseres vesentlig. Dette må anses å utgjøre et endringsvedtak til gunst for en part.
- (17) Utgangspunktet er derfor at partene kan kreve sakskostnader dekket

«senest 3 uker etter at melding om det nye vedtaket er kommet fram til vedkommende, dog gjelder § 29 fjerde ledd samt §§ 30-32 tilsvarende.»

- (18) Klager mottok Konkurransklagenemndas vedtak 31. august 2018. Det første kravet pålydende 2 876 250 kroner, som ble fremsatt i brev 21. september 2018, er således fremsatt innen tre uker, og dermed rettidig fremsatt.
- (19) Kravet ble senere utvidet, først i partenes prosesskriv 24. september 2018 med 358 175 kroner, og senere i prosesskriv datert 24. oktober 2018, hvor partene fremmet krav om å få dekket kostnader som påløp under Konkurransetilsynets behandling av saken pålydende 1 338 191 kroner. I sistnevnte brev ble kravet på 283 175 kroner for kostnader som er påløpt etter nemndas vedtak frafalt.
- (20) Konkurransetilsynet har i sine merknader lagt til grunn at økningen av salærkravet må forstås som et nytt krav som ikke kan fremmes etter fristens utløp, med mindre det foreligger grunnlag for å ta kravet til behandling etter forvaltningsloven § 31 første ledd bokstav b, som gjelder tilsvarende for sakskostnadskrav, jf. forvaltningsloven § 36, tredje ledd tredje punktum.
- (21) Konkurransklagenemnda bemerker at oversittelse av fristen etter forvaltningsloven § 36 tredje ledd i slike tilfeller, forutsetter at endringen av salærkravet må anses som et nytt krav. Etter Konkurransklagenemndas vurdering vil ikke en utvidelse av beløpet i denne saken kunne forstås som et nytt krav, da kravet fremdeles er et krav om dekning av sakskostnader for omgjøringen av Konkurransetilsynets vedtak.
- (22) Forvaltningsloven § 32, som gjelder tilsvarende for sakskostnadskrav, jf. § 36 tredje ledd tredje punktum, oppstiller få krav til en klages innhold. Etter denne bestemmelsen er det således adgang til å endre og rette klagens innhold også etter klagefristens utløp. En tilsvarende anvendelse av forvaltningsloven § 32 på krav om sakskostnader etter § 36, tilsier etter nemndas syn at det siste kravet på 1 338 191 kroner må forstås som retting av et allerede fremsatt krav. Nemnda vil derfor i det følgende ta opp til behandling det totale kravet pålydende 4 289 441 kroner.

4.2 Tidsperioden for dekning av kravet

- (23) Av det totale kravet er 1 338 191 kroner salærkostnader som er påløpt før Konkurransetilsynet traff sitt vedtak. Partene gjør gjeldende at ordlyden i forvaltningsloven § 36 ikke utelukker at kostnader påløpt forut for vedtak i førsteinstans, kan omfattes av retten til dekning, og viser i denne sammenheng til en uttalelse fra Sivilombudsmannen (SOM-2014-1963). I følge partene førte arbeidet i forkant til at det ble brukt mindre tid til arbeidet med klagen og klagebehandlingen enn det ellers ville gjort. Det anføres derfor at kostnadene var nødvendige for å få endret vedtaket.
- (24) Det følger av Ot.prp. nr. 3 (1976–1977) side 101 at «det offentliges ansvar må begrenses til de utgifter som har vært nødvendig for å endre vedtaket».
- (25) Justisdepartementets lovavdeling har senere fulgt dette opp, se blant annet JDLOV-1998-2787, hvor Lovavdelingen antar at også et vedtak om sakskostnader må følge de alminnelige reglene i forvaltningsloven § 36, *«slik at det bare er kostnadene knyttet til endring av vedtak, og ikke kostnader i forbindelse med førsteinstansbehandlingen, som kan kreves dekket.»*

- (26) I Ot.prp. nr. 75 (1993–94) s. 52 heter det med henvisning til forarbeidene fra lovendringen i 1977, at bestemmelsen i forvaltningsloven § 36 ikke har hatt som siktemål å etablere en alminnelig rettshjelpsordning i tilfeller hvor en part er blitt påført kostnader ved å vareta sitt tarv i forhold til et forvaltningsorgan.
- (27) Konkurransesklagenemnda finner grunn til å vise til at Sivilombudsmannen i avgjørelsen partene selv har vist til, som omtalt over, uttaler at det i «*enkelte tilfeller*» kan tenkes at kostnader pådratt før vedtakstidspunktet kan være omfattet av bestemmelsen. Forutsetningen for at slike kostnader kan omfattes, må i tilfelle være at dette arbeidet blir nyttiggjort i klagesaken. Sivilombudsmannen understreket imidlertid at forvaltningspraksis har trukket en ganske entydig grense ved førsteinstansens vedtakstidspunkt, og kunne derfor ikke se at det var grunnlag for å kritisere fylkesmannen sin forståelse av loven, som ikke tilkjente sakskostnader for arbeid forut for vedtakstidspunktet.
- (28) Etter Konkurransesklagenemndas vurdering er rettskildene på dette området klare, og det skal mye til for at nemnda skal kunne tilkjenne kostnader pådratt før vedtakstidspunktet..
- (29) Konkurransesklagenemnda viser i denne sammenheng til uttalelsen i JDLOV-1998-2787 om at formålet med forvaltningsloven § 36 ikke har vært å holde partene økonomisk skadesløse generelt, men å gi partene en begrenset adgang til dekning av de kostandene som var nødvendige for å få endret vedtaket til gunst.
- (30) Konkurransesklagenemnda kan på denne bakgrunn ikke se at det er grunnlag for en utvidelse av området for forvaltningsloven § 36 i foreliggende sak.
- (31) Konkurransesklagenemnda finner derfor ikke grunnlag for å foreta en nærmere vurdering av om det er grunnlag for å tilkjenne dekning for kravet på sakskostnader påløpt før førsteinstansens vedtak. Nemnda legger derfor til grunn at det er salærkravet som er påløpt i tidsrommet fra vedtakstidspunktet 4. september 2017 til nemndas vedtak 31. august 2018, altså 2 876 250 kroner, som er temaet for den videre vurderingen.

4.3 Klagen til Nærings- og fiskeridepartementet

- (32) Ved gjennomgang av timelistene har partene krevd dekning for kostnader knyttet til klagen til Nærings- og fiskeridepartementet i forbindelse med at partene fikk avslag på krav om innsyn i Konkurransetilsynets organinterne dokumenter. Forutsatt at klagen hadde ført frem, kunne partene krevd sakskostnader for arbeidet med klagen på selvstendig grunnlag etter forvaltningsloven § 36. Ettersom klagen ikke førte frem, er det ikke grunnlag for å tilkjenne sakskostnader for dette arbeidet. Partene har selv opplyst at det ble brukt ■■■ timer og 17 300 kroner til dette arbeidet, som avkortes i sin helhet.
- (33) Konkurransesklagenemnda legger etter dette til grunn at det ved vurderingen av om kostnadene var nødvendige, jf. forvaltningsloven § 36, tas utgangspunkt i et krav på 2 858 950 kroner.

4.4 Kostnaden må være nødvendig.

- (34) Bestemmelsen i § 36 første ledd gir rett dekning av «*vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket*».
- (35) Nødvendighetskriteriet innebærer at det må vurderes hvorvidt det var nødvendig å pådra seg utgiften for at forvaltningen skulle endre det opprinnelige vedtaket. Dette er et

skjønnsmessig kriterium, som forutsetter en konkret vurdering av de fremsatte krav. Det må legges vesentlig vekt på saksbehandlingsfeilens art og sakens vanskelighetsgrad, se Ot.prp.nr. 3 (1976–1977) s. 101 spalte 2. Ved vurderingen av om kostnadene var nødvendige for å få endret vedtaket, skal det legges vekt på hva parten selv med rimelighet har oppfattet som naturlige tiltak.

- (36) Videre har Justisdepartementets lovavdeling lagt til grunn at det må være anledning for partene å engasjere en advokat med særlig sakkunnskap innen et fagområde, men at det da må kunne forventes at en slik advokat bruker kortere tid på saken enn «gjennomsnittsadvokaten». Videre uttaler lovavdelingen at tendenser til at særlig høy tvistesum skal føre til særlig høyt salærkrav, ikke må kunne aksepteres, se JDLOV-1989-1123. Det presiseres imidlertid samme sted at man «... likevel [må] godta at advokaten gjør ekstra grundig arbeid med å sjekke rettskilder og kontrollere faktum hvis det står om store verdier».
- (37) Konkurransesklagenemnda har som nevnt fått oversendt timelistene for tidsrommet 4. september 2017 til 28. august 2018. Timelistene omfatter totalt [REDAKTERT] timer, fratrullet arbeidet med innsynsklagen, med en timepris i intervallet [REDAKTERT] til [REDAKTERT] kroner avhengig av om arbeidet er utført av partner, advokat eller advokatfullmektig.
- (38) For vurderingen av hva som fremstod som nødvendig for partene, har partene blant annet fremhevet at gebyrene var høye sett i sammenheng med partenes årsumsetning og resultat, at partenes markedsmessige navn stod på spill, og at gebyrene utgjør straff i EMKs forstand. Konkurransesklagenemnda er enig i at sakens kompleksitet og alvor tilsier at det var nødvendig med advokatbistand, og at det også kan ha vært nødvendig med advokatbistand av advokater med særlig kompetanse innen konkurranserett.
- (39) Konkurransesklagenemnda har i sin vurdering også lagt vekt på at dette er den første saken Konkurransesklagenemnda behandler etter ny ordning, og at dette var en ukjent prosessform for partene, herunder at verken saksbehandlingsforskrift eller veileder var sendt på høring. Nemnda har derfor hensyntatt at det ble brukt noe mer tid til denne saken særlig knyttet til nemndas muntlige høring, enn hva som vil være nødvendig i fremtidige saker.
- (40) Etter Konkurransesklagenemnda vurdering har prosessfullmektigene for partene likevel benyttet unødvendig mye tid på å redegjøre for sakens rettslige og faktiske side. Det er i alt brukt [REDAKTERT] timer. Til sammenligning har advokatfirmaet Hjort, som representerte to av partene, brukt ca. [REDAKTERT] timer, slik det nærmere fremgår av særskilt vedtak vedrørende kravet fra Hjort om dekning av sakskostnader på vegne av ENS og Lysteknikk.
- (41) Advokatfirmaet Hjort har benyttet to partnere på saken som i all hovedsak har gjort alt arbeidet selv. Advokatfirmaet Hjort har på samme måte som Thommessen utarbeidet en selvstendig, felles klage for sine to klienter, begge advokatene var tilstede som prosessfullmektiger under nemndas muntlige høring, og Advokatfirmaet Hjort har utarbeidet et tilsvarende antall prosesskriv for nemnda som Advokatfirmaet Thommessen.
- (42) Advokatfirmaet Thommessen har på sin side hatt flere klienter, og dette vil naturlig nok i seg selv føre til et høyere timeantall. Videre har advokatfirmaet Thommessen en høyere timepris, slik at selve kravet i kroner er vesentlig mye høyere enn kravet fra advokatfirmaet Thommessen.

- (43) Likevel mener nemnda at organiseringen av saken fra Advokatfirmaet Thommessens side har ført til et større timeforbruk enn nødvendig. Elleve ansatte advokater og fullmektiger har vært involvert i saken. Dette nødvendiggjør at en rekke advokater setter seg inn i samme sakskompleks flere ganger, noe som driver kostnaden og kunne vært unngått.
- (44) På den annen side kan det lavere timetallet fra Advokatfirmaet Hjort i noen grad forklares med at det ikke var bestridt at deres klienter var faktiske og potensielle konkurrenter i anbudskonkurransen. Det er ingen tvil om at bevisføringen og faktumgjennomgangen knyttet til dette temaet har tatt mye tid for advokatfirmaet Thommessen. Konkurransesklagenemnda legger til grunn at mye av dette arbeidet gjaldt ny bevisføring i relasjon til hva som tidligere var ført for Konkurransetilsynet.
- (45) Slik Konkurransesklagenemnda ser det, førte ingen av anførslene knyttet til om partene var faktiske og potensielle konkurrenter frem.
- (46) Konkurransetilsynet har i sine merknader anført at det ligger et krav om årsakssammenheng i nødvendighetsvilkåret som avgrenser kravet mot kostnader som ikke har sammenheng med klagesaken, med henvisning Justisdepartementets uttalelse JDLOV-1999-20138. Konkurransetilsynet legger derfor til grunn at kostnader som knytter seg til klagepunkter som ikke har ført frem, ikke skal kunne kreves dekket etter forvaltningsloven § 36.
- (47) Partene har anført at alle advokatkostnader var nødvendige, og at det ikke er adgang til å begrense dekningen av kostnader til de klagepunktene som førte frem. Det bestrides at det er adgang til å avkorte kravet begrunnet i at noen klagepunkter ikke førte frem, så lenge vedtaket ble endret til gunst. Partene bestrider videre at det ikke er grunnlag for å skille mellom arbeid knyttet til skyld og utmåling. Skyldkravet dekker hele den objektive gjerningsbeskrivelsen, og vurderingen av skyldkravet og overtredelsens grovhet forutsetter at man setter seg grundig inn i alle de relevante faktiske forholdene i saken. Utfallet av skyldspørsmålet og utmåling henger nært sammen med de samlede faktiske og rettslige vurderingene i saken.
- (48) Konkurransesklagenemnda finner det klart at det i vurderingen av nødvendighetsvilkåret er adgang til å skille mellom anførsler som har ført frem, og anførsler som ikke har ført frem og som ikke har hatt betydning for endringen av vedtaket. Nemnda viser i denne forbindelse til Justisdepartementets uttalelse i JDLOV-2005-07958. Lovavdelingen uttaler blant annet at:

«En part vil ofte påberope seg flere grunnlag for at førsteinstansens vedtak må endres, og spørsmålet er da om kostnader til anførsler som ikke vinner frem i klageinstansen, kan avskjæres med henvisning til nødvendighetsvilkåret. Sivilombudsmannen uttaler i årsmeldingen fra 1983 s. 57 (på s. 58) at det ikke kreves at anførslene i klagen faktisk har vært avgjørende for å få endret vedtaket:

”Reindriftsstyret har nå uttalt at forvaltningslovens § 36 første ledd ikke krever at anførslene i klagen faktisk har vært avgjørende for at vedtaket ble endret. Jeg er enig i dette. I hvilken grad advokatens arbeid med klagen har vært av betydning for det endelige saksutfall, kan da i høyden bli et spørsmål om hvor stor del av sakskostnadene som skal dekkes.”

*Også her blir det spørsmål om det var forståelig at parten pådro seg de aktuelle utgiftene. Forholdene kan ligge meget forskjellig an fra sak til sak. De ulike grunnlagene kan f.eks. være vanskelige å skille klart fra hverandre, og parten kan ha hatt grunn til å tro at han kunne nå frem på flere grunnlag. **I noen situasjoner vil det være klart at parten har argumentert langs en linje som ikke har hatt betydning for endringen av vedtaket. Etter en konkret vurdering vil det i slike tilfeller være adgang til å avslå dekning fordi utgiftene ikke har vært "nødvendige"** [Konkurransesklagenemndas utheving].*

- (49) Dette synspunktet har også støtte i juridisk litteratur, se eksempelvis Hans Petter Graver, Alminnelig forvaltningsrett 3. utgave 2015, s. 507.:

«I vurderingen må forvaltningen avklare både hva som er gjort fra partenes side og i hvilke grad de ulike deler av dette arbeidet har gitt resultater [...] Begrensingen er først og fremst myntet på at det må være årsakssammenheng mellom utgiftene og det forhold at vedtaket ble endret. Får klageren bare delvis medhold, er det bare de kostnader som knytter seg til de deler av klagen som fører frem, som erstattes. Bedømmelsen har i stor grad et element av skjønn. Det er imidlertid ikke tale om noe fritt skjønn i den betydningen at forvaltningen kan bestemme hva den synes er passende.»

- (50) Ved gjennomgang av timelistene utgjør arbeidet knyttet til faktumgjennomgangen, herunder partenes kapasitet, for å vurdere hvorvidt partene var faktiske eller potensielle konkurrenter, en relativt stor del av partenes totale arbeid ved utarbeidelsen av klagen. Konkurransesklagenemnda la i sitt vedtak til grunn at partene var faktiske eller potensielle konkurrenter, og klagen har ikke endret på noe i relasjon til denne vurderingen. Dette arbeidet har derfor ikke hatt betydning for å få endret vedtaket. Dette har heller ikke hatt betydning for nemndas vurdering av skyldkravet og overtredelsens grovhet, slik partene anfører. Konkurransesklagenemnda legger derfor til grunn at sakskostnadskravet må avkortes skjønnsmessig for dette arbeidet.
- (51) Ut i fra en helhetlig skjønnsmessig vurdering av kravet, herunder en sammenligning med timeantallet brukt av advokatfirmaet Hjort, sammenholdt med at arbeidet knyttet til om partene var faktiske eller potensielle konkurrenter ikke førte frem, legger nemnda til grunn at det ikke var påkrevd med et arbeid av dette omfang for å få endret vedtaket. Konkurransesklagenemnda finner at 60 prosent av tidsforbruket var tilstrekkelig, og sakskostnader tilkjennes skjønnsmessig med 1 715 370 kroner.
- (52) Vedtaket kan påklages innen tre uker fra mottak av dette brev, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd. En eventuell klage stiles til Nærings- og fiskeridepartementet, men sendes til Konkurransesklagenemnda.

5 Vedtak

Konkurransesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

El-Proffen AS/EP Contracting AS, Arkel Asker og Bærum AS, Hoel Elektro AS og Røa Elektriske AS tilkjennes sakskostnader med kroner 1 715 370 jf. forvaltningsloven § 36.

Avgjørelsen er enstemmig.

Dokumentet er godkjent elektronisk